

som Grundloven indeholder, bragte igjennem i nye Love. Vi have saaledes her gjentagne Gange haft Forslag om en ny Communallov, om Omordningen af den criminelle Retspleie osv., men intet af disse Forslag har kunnet komme til Gyldighed, før Regjeringen har taget dem i sin Haand. Jeg troer, at det trods de ærede tre Forslagsstilleres forenede Bestræbelser vil gaae paa samme Maade med dette Forslag. Allerede i Aar og Dag har dette Forslag været bebudet som en tilkommende Stjerne af første Rang paa den lovgivende Horizont, men jeg troer dog, at denne Forhandling har vist, at dette Forslags Stjernetegnslys ikke er særdeles stærkt. Man kan vistnok snarere sige, at det er en mat Afslands, man faaer af Lovforslaget end nogen opvarmende Belysning. Den høitærede Minister har allerede bemærket, hvor ubrugbart dette Forslag er, da det mangler alle de nødvendige Forarbejder; men jeg har ikke mærket, at de ærede Forslagsstillere have været istand til at levere et videre Grundlag for deres Forslag efter Ministerens Tale end før denne Tid; og jeg maa saaledes forudsætte, at de Herrer ikke have det Materiale bearbejdet, som den høitærede Minister mener burde være Forløber for eller Motiver til Forslaget. Jeg troer meget gerne, at dette Forslag er en Gjengivelse af de nugældende nationaloconomiske Theorier, af de moderne nationaloconomiske Sætninger, disse Sætninger, hvori den frie Afbenyttelse af Jord og Penge, Handelsfriheden og Contractsfrihed ere saa store og mægtige Factorer, men jeg troer virkelig ikke, at disse Sætninger og Theorier passe, hvor moderne og gyldige de end kunne være, til vore virkelige Forhold. Vore Landbøiendehold ere desværre noget gammeldags, og naar man vil hænge en ny og moderne Klædning af disse nymodens Theorier paa dem, er det muligt, at den Skabning, man da vil faae frem, vil blive noget affkrækkende. Der er nu det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds (Frederiksen). Han har i forrige Session givet os en anden Prøve paa sine nationaloconomiske Theorier, nemlig om Skovdriftens Frigivelse, men denne Theori troer jeg ikke fandt Bisfald heri Salen. Dersom man nu

tænker sig det foreliggende Forslag tilligemed det ærede Medlems tidligere Forslag om Skovdriftens Frigivelse og endvidere et Forslag om fri Sammenlægning af Jord, om Frigivelse af Rentefoden osv. vedtagne, naar man tænker sig alle disse nationaloconomiske Theorier omplantede som Love og gjældende Anordninger her i Danmark, hvilken Skikkelse vil da vort Landvæsen faae? Vilde vi da være heldigere stillede ved den Udvikling, som da vilde finde Sted? Jeg troer det virkelig ikke. Maaskee vilde vi blive af med nogle af vore Lehnbaroner, men vi vilde faae andre Landeieendomsbefiddere istedet af den Slags, som man andetsteds kalder Børbaroner, Størsteensbaroner eller desl., men den danske Landbøiendehold, den menige Mand, Bondestanden, Fæstebondestanden vilde sikkert være langt bedre tjent med de danske Lehnbaroner end med nogle Børbaroner og Størsteensbaroner efter fremmed Mønster. Jeg kan derfor paa ingen Maade troe, at saadanne Theorier som de, vi have hørt udvikle af den ærede Forslagsstiller, passe til vore Landbøiendehold. Vi maae tage disse Forhold saaledes, som de historisk have udviklet sig, og vi maae huske paa, hvor langt vi ere tilbage, og see paa, hvorledes det er gaaet i andre Lande, hvor man har dristet sig til at sætte disse Theorier i Udøvelse, og hvor man finder disse store Jordbrugsfabrikker belemrede med en Mængde Arbejdshuse og et saadant Proletariat, som andre Nationaloconomer kalde „det hvide Slaveri“. Jeg vil ikke unnlade at fremhæve disse Sætninger, hvor besynderlige end det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds kan finde dem. De Billeder, jeg her hentyder til, ere tagne ud af det praktiske Liv, og naar der er Tale om at forbedre vore Landbøiendehold, saa holder jeg mig til, hvad der efter praktisk Erfaring kan anses for nyttigt og gavnligt. Vort Landvæsen er neppe saa forfærdeligt, at vi behøve at anstille nogle halsbrækkende Experimentier. Det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds har maaskee Ret, naar han siger, at der findes meget Fæstegods under Lehnene og Stamhusene; men jeg troer, at han har Ret i den Paastand, at dette Lovforslag kan fremme Overgangen af dette